

ฉัฏกถรรรม

ของ

พระศาสนโศภน (อ.ญ.จาปี) วัดมกุฏกษัตริยาราม

---

๘ - ๘
พระลูก

ในงานฌาปนกิจศพ

นางสาว สมณีย์ ธนะภูมิ

ที่เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม

วันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๘

หนังสือหายาก

294301
๗

ฉักรกธรรม

ของ

พระศาสนโศภน (อ.จ.จายี) วัดมกุฏกษัตริยาราม

พระลูก

ในงานฌาปนกิจศพ

นางสาว คมนีย์ ธนะภูมิ

ที่เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม

วันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๘

1729

1729

အထွေထွေ

အထွေထွေ အကျဉ်းချုပ်

အထွေထွေ အကျဉ်းချုပ်

အထွေထွေ အကျဉ်းချုပ်

အထွေထွေ အကျဉ်းချုပ်

—

คำนำ

คุณหลวงวชิรญาณเถรค้ำถัดตร จะปดงศพนางด้าว
คัมมัย ฐนะภูมิ ผู้เป็นธิดาของตน มาแต่งดงความ
ประด้งค์แก่อาคมภภาพว่า ใครจะพิมพ์หนังสือเรื่องเกี่ยวกับ
พระพุทธศาสดา เพื่อเป็นที่ระลึกแก่ญาติมิตรตลอด
ถึงท่านที่เคารพนับถือ และเพื่อเป็นธรรมทานมัยกุศล
อุทิศแก่บุตร อาคมภภาพยินดีรับและตั้งใจจะเรียบเรียง
ให้ใหม่ แต่หาโอกาได้ยากจึงได้เลิกจากกรรม
& ประการให้พิมพ์ ด้วยเห็นว่าเป็นหลักธรรมที่ผู้หวัง
ความเจริญแก่ตนทุกคน ควรศึกษาและปฏิบัติ เพื่อ
บรรลุดความเจริญสมหวังของตน และเป็นเรื่องไม่ฉัน
ไม่ยาวเกินไป อ่านครู่เดียวยังไม่ทันเบื่อก็จบ หวัง
ว่าหนังสือจักอำนวยประโยชน์แก่ท่านผู้อ่าน ด้วยใช้
วิจารณ์ญาณบ้างเป็นแน่

ออกศดธรรมทานมัยน จงเป็นอุบถัมภกบัจจัย
อำนวยอิฏฐวิบาทมบคัมมญผดอันเป็นที่พอใจ แก่นาง

สาวคนนี้ หนะภูมิโดยควรแก่ฐานะในสมัยปรายภพ สัม
ประสงค์ของท่านเจ้าภาพทุกประการ.

พระสงฆ์

วัดมกุฏกษัตริยาราม

๒๓ มีนาคม ๒๔๕๘

ก

ศมนีย์ ธนะภูมิ

เกิด ^๒ ๔๑๘ ตรงกับวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

มรณะ วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๖

รวมอายุเกือบ ๒๑ ปีเต็ม

การศึกษา

ระยะแรก เข้าเรียนในแผนกอนุบาลโรงเรียนราชินี
ต่าง วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๔๗๘ แล้วเลยศึกษาต่อ
เรียนในโรงเรียนนันทนจนจบหลักสูตรเตรียมอุดมศึกษา ใน
พ.ศ. ๒๔๘๒ สอบเข้าเป็นนิสิตศึกษาตงกรณ์มหาวิทยาลัย
ในแผนกสัตวแพทย์ ใน พ.ศ. ๒๔๘๓ เมื่อเรียน
ไปได้ ๑ ปี สอบย้ายเข้าแผนกเภสัชกรรมศาสตร์ ใน
พ.ศ. ๒๔๘๔ ครั้นผ่านจากชั้น ๑ ในแผนกนั้น ขนเรียน
ในชั้น ๒ ก็เริ่มมีอาการเซื่องซึม จนในเดือนธันวาคม ๒๔๘๕ แพทย์ตรวจพบว่าเป็นโรคเส้นประสาท ที่

ได้รักษาเยี่ยวยากขึ้นมาจนถึงต้นเดือนพฤษภาคม ๒๔๙๒
 เชื่อว่าอาการรทเดามาก เกือบจะถึงคนทเวกกว่าหาย
 แต่โรคกลับกำเริบอย่างรวดเร็ว จวบจนถึงกาดอดด้าน
 แห่งชีวิต.

จักรแห่งความเจริญ

ความเจริญของคนที่จะก้าวหน้าอยู่ได้เสมอ ไม่หยุด
งัก ต้องอาศัยกรรม & ประการ ที่เรียกว่า จักกกรรม
แปลว่า ธรรมคุณดีอัน พัดพาบุคคลไปสู่ความ
เจริญ คือ

- ๑ ปฏีรูปเทสวาส อยู่ในถิ่นที่สมควร
- ๒ สปปุริสุปลัสะเว คบดัดบุรุษคือคนดี
- ๓ อตฺตสมฺมาปณฺธิ ตั้งตนไว้ชอบ
- ๔ ปุพฺเพกตปฺลยตา ความเป็นผู้มีความดีอัน
ตนทำไว้ก่อน

บรรยายความ

ปฏีรูปเทสวาส อยู่ในถิ่นที่สมควรนั้น มีปัญหา
ว่า ถิ่นเช่นไรเป็นถิ่นที่สมควร ? มนุษย์ทุกคนต้อง
การความดี & ความเจริญแก่ตน ความดีนั้นทุกข้อดี

ความรู้ความฉลาดให้แก่ตน โดยนัยนี้ ถิ่นที่เป็นปฏิรูป
 เทศจึงต้องเป็นถิ่นที่มั่งคั่งของสัตว์บุรุษมีพระพุทธรเจ้า
 เป็นต้น มีธรรมคำสอนนั้น มีปฏิบัติตามคำสอนนั้น
 และมั่งคั่งแจ่มแจ้งธรรมคำสอนนั้นให้ผู้นับฟัง เพื่อ
 คนมีโอกาสดำเนินความรู้ความฉลาดในธรรมของสัต
 บุรุษมาไว้ในตน เพื่อรู้จักรักษาดนให้พ้นทุกข์ให้
 ความสุขความเจริญ และถ้าจะประกอบกิจการอาชีพที่
 เหมาะแก่วิชาความรู้หรือความชำนาญของตน ก็ต้อง
 เลือกถิ่นที่ที่เหมาะสมแก่การงานเหล่านั้น ถ้าได้ถิ่น
 ที่หรือถิ่นที่ไม่เหมาะทำมาหากินก็ไม่เจริญ แม้จะมีควา
 มรู้ความฉลาดดี นี่เป็นการเลือกถิ่นที่เหมาะสมแก่กิจการ
 ที่ตนต้องการเพื่อความเจริญ แต่ในทางพระพุทธศาสนา
 ดั่งนี้พระพุทธเจ้าดำรัสสั่งการความเจริญความรู้ความ
 ฉลาดอันเป็นความเจริญใจ และเจริญคุณธรรมความ
 ประพฤติปฏิบัติชอบอันเป็นเครื่องตั้งเจริญตนให้มีความ
 สุขความสงบปลอดแวงปลอดภัย จึงหมายเอาถิ่นที่ม

สอนคิดปวิทยาให้ ก็ไม่ปล่อยลูกตามยถากรรม ย่อม
 ดึงให้เล่าเรียนศึกษา ในสถานศึกษา หรือให้ไปอยู่ในตำ
 นักราชาจารย์ที่เจริญ ด้วยความรู้และคุณธรรม
 และคิดปวิทยา มีทางที่ตนซึ่งเป็นผู้จะได้รับความสำเร็จ
 จากด้านนั้น ๆ นั้นแสดงให้เห็นว่ามารดาบิดาที่เป็นสั
 บบุรุษ ย่อมเป็นผู้ปกครองดี แะนำสั่งสอนดี อุปการะดี
 บุตรจึงได้เปรียบเหนือผู้ที่เป็นลูกของคนพาลคนโกง ไม่
 รู้จักประโยชน์ปัจจุบันประโยชน์ภายหน้า ไม่รู้จักประ
 โยชน์ตนประโยชน์ท่าน แต่การเกิดนั้นเด็กไม่ได้
 จะเกิดเป็นลูกใครก็ตาม เป็นลูกกษัตริย์ ลูกพราหมณ์
 ลูกคฤหบดี เศรษฐี ลูกคนยากคนจนนั้นไม่มีใครเลือกได้
 แต่วัฒนธรรมของคนที่ทำมา อย่างที่พูดกันว่าบุญแต่ง
 กรรมแต่งแก้ไขไม่ได้ แะนิสัยของคนที่มีมาด้วย
 ดังเกิดพิจารณา เทียบเคียงแล้วก็ยอมรับพิจารณาด้วย
 เอง แะเด็กก็ทนที่เจริญ การอยู่ในถิ่นที่มีสัตบุรุษคือ
 คนดีนั้น เป็นเหตุให้ได้คบค้าสมาคมกับสัตบุรุษผู้สูง

การคบค้าสมาคมกับคนชั่วประพฤติดี เป็นเหตุให้ตน
 ประพฤติดีตามเยี่ยงอย่างของท่าน และท่านลัทธิบุรุษ
 แนะนำสั่งสอนชี้ทางเจริญทางเสื่อมอย่างไรคนได้ความรู้
 ความฉลาดเกิดขึ้น ก็จะสามารถปกครองตัวให้พ้นเสื่อม
 และให้มีความเจริญในทางศาสนา สมเด็จพระสัมมา
 สัมพุทธเจ้าทรงสอนให้คบบัณฑิต ก็ผู้ฉลาด ให้คบ
 ลัทธิบุรุษคือผู้ประพฤติดีงบเรี่ยบริยายทั้งกายวาจาใจ ก็
 เพื่อย้ายความรู้ความฉลาดหรือความประพฤติดีในท่าน
 ลัทธิบุรุษบัณฑิตเหล่านั้นมาไว้ในตน ซึ่งต้องการความ
 เจริญ ถ้าคนที่เลวกว่าตน ไม่มาทางจะดีขึ้นกว่าเดิม
 และถ้าเลวอดตัว อาจจะเลวตามคนที่ตนคบ เพราะการคบ
 กันนั้นย่อมเอาอย่างกันโดยไม่รู้ตัว อาจทำชั่วโดยไม่
 รู้ตัวได้ถึงความเป็นคนเลวก็ได้ คบคนเสมอกันไม่มี
 ทางเสื่อม แต่ก็ไม่เจริญขึ้น เพราะเท่ากันไม่มีอะไรที่
 จะให้ดีพิเศษขึ้น ต่อคบคนที่เจริญกว่าตนด้วยความ
 รู้ความฉลาดความประพฤติดี มีเมตตากรุณาต่อกัน

คนจึงจะเจริญ ด้วยความรู้ความฉลาด ความประพฤติดี
ก้าวหน้าไป เพราะฉะนั้น การอยู่ในถิ่นที่มี ดัศบุรุษ และ
รู้จักคนดัศบุรุษจึงเป็นทางเจริญ แก่คน

เมื่อคนดัศบุรุษแล้ว เป็นแต่เพียงดีกว่าคบไม่สนใจ
ที่จะรู้ ไม่พยายามถ่ายความรู้ความฉลาดจากดัศบุรุษ
มาไว้ในตน ไม่ศึกษาดำเนิรยกให้รู้ความประพฤติ
ปฏิบัติเรียบร้อยทางกายวาจาใจของดัศบุรุษ เพื่อทำ
ตาม ยกฐานะของตนให้ดีขึ้น ก็เหมือนอยู่ในดะระที่มี
เกษรบัวหอมฟุ้ง แต่ไม่ได้ดมรสของเกษร เพราะไม่ได้
เอาใจใส่ในความหอมของเกษร มีแต่กินตัวแมงเม่า
หรือตัวแมงอื่น ๆ ได้ยี้ ต่างจากแมงที่ขบกับกิน
ได้อยู่ไกล ได้กลิ่นแห่งดัศบุรุษชาติในดอกบัวแล้ว เข้า
มาดุกเคาเกิดออกกตวเอากลิ่นดอกบัวไป ก็ย่อมได้
รสแห่งดัศบุรุษชาตินั้น ทำตนให้หอมด้วยกลิ่นบัวนั้นใด
กบนั้นเปรียบเหมือนคนที่อยู่ใกล้บัณฑิตดัศบุรุษ แต่
ไม่ดำเนิรยกศึกษา ไม่สังเกตพิจารณาเพื่อทำตาม ก็

ไม่ว่าทางที่จะดีขึ้น ฝ่ายผู้ที่อยู่ไกลดัดบรุษ แต่ได้กลิ่น
 คือคุณงามความดีของดัดบรุษแล้วเข้าหาเข้าคบค้ามา
 คมต้องได้พ ฝ่ายความรู้จักความฉลาดความประพฤติดีไป
 ย่อมมีความเจริญด้วยความรู้จักความฉลาดความประพฤติ
 ดี แม้ในปัจจุบันนี้ก็ยังไม่มีปรากฏ ผู้ที่เกิดบ้านนอกใน
 ดงในป่าซึ่งไกลจากความเจริญด้วยความรู้จักความฉลาด แต่
 ผู้นั้นมีจิตใจมีความปรารถนาสูง ปรารถนาจะมาอยู่ใน
 ด้านกับของคนที่เจริญด้วยความรู้จักความฉลาดความประ-
 พุติดี เพื่อศึกษาเอาเรียน หาหนทางบากบั่นเข้ามา
 ทนความลำบากกรากกรำ อยู่รับใช้รับส่งของท่านผู้เป็น
 ครูบาอาจารย์ผู้เป็นดัดบรุษ ฝ่ายความรู้จักความประ-
 พุติดีมาจากท่าน ทำตนให้เป็นที่พักใจของท่าน ก็
 ย่อมเจริญทั้งความรู้จักความฉลาดความประพฤติดีปฏิบัติ
 ชอบ และเป็นผู้สามารถในงานการ ด้วยเป็นผู้ขยันทำ
 คนให้เป็นที่ยินยอมเป็นที่พักใจของท่าน เมื่อคนฟังท่านผู้
 ใดอยู่ ก็ทำตนให้เป็นประโยชน์แก่ท่านผู้หนึ่ง ท่านก็ไม่

รังเกียจ ตั้งใจเล่าเรียนศึกษาหาความรู้อันเป็นประ-
 โยชน์ส่วนตนด้วย ทำตนให้เป็นประโยชน์แก่ท่านด้วย
 กะยอมเจริญในสำนักของสัตว์บรรพชนนี้ แต่คงให้เห็นว่า
 ที่เกิดไม่สำคัญ เพราะมนุษย์เรานี้ เมื่อเกิดมาก็ไม่รู้
 เคยงาดำรงกัน จะมาเป็นคนดีหรือเป็นคนชั่ว ก็เพราะ
 คบคนดีหรือคบคนชั่ว ถ้าได้คบคนดีมาแต่ต้น ก็
 มีพละตอดอดมา แม้ได้คบคนดี แต่ไม่สนใจที่จะทำ
 ดี แต่กลับประพฤติตามอำนาจความอยากความ
 ปรารถนาความทะเยอทะยานของตน มันก็ไม่ได้ ถ้า
 ยังอยู่กับคนชั่ว เขาอย่างคนชั่ว อยู่ในดวงใจก็เป็น
 ใจอยู่ในดวงคนทุศีลก็เป็นคนทุศีลไปตามกัน หาได้รู้
 จักเปรียบเทียบกับคนต่าง ๆ ที่ตนได้ประจักษ์พบเห็นไม่ว่า
 ผู้ใดเจริญ ผู้ใดไม่เจริญ ประพฤติตามใจและเขาอย่าง
 ในทางธรรมก็ยอมหมกมุ่นไปตามกัน เพราะฉะนั้นการ
 ได้เกิดในสำนักของ มารดา บิดาที่ดีที่เป็นสัตว์บรรพชนมีศีล
 มีธรรม จึงนับว่ามีบุญ คือความดีในหนทาง ดังให้

คนมาเกิดดี คือเกิดในถิ่นที่มีดีคบบุรุษ เป็นเหตุให้ได้
 คบดีคบบุรุษจะได้ได้เรียน คึกษาประพฤติดุปฏิบัติชอบ
 การคบดีคบบุรุษและเอาอย่างดีคบบุรุษนั้น เป็นเหตุให้ตั้ง
 คนไว้ชอบ คือชอบโลกและชอบธรรมทั้ง ๒ ประการ
 เช่นทำตนให้เชื่อมเหตุผล คือเชื่อกรรมเชื่อผลของกรรม
 ว่าใครทำดีเป็นคนดี ใครทำชั่วเป็นคนชั่ว ใครขยัน
 หมั่นเพียรได้เรียนคึกษาก็เจริญความรู้ความฉลาดใคร
 เกียจคร้านได้เรียนคึกษา ก็โง่เขลาเบาปัญญาไร้
 ความรู้ ใครสนใจคบดีคบบุรุษและประพฤติตามอย่าง
 ดีคบบุรุษ คนนั้นก็มีความประพฤติเรียบร้อยตามวิสัย
 ตามเขยงอย่างของดีคบบุรุษ เมื่อรู้จักคบดีคบบุรุษและ
 ประพฤติตามอย่างดีคบบุรุษก็เป็นคนตั้งคนไว้ชอบคือเป็น
 ดีคบบุรุษไปด้วย ดีคบบุรุษย่อมทำตนให้เป็นประโยชน์แก่
 คนและผู้อื่น เริ่มตนด้วยศรัทธาคือทำตามทักตนเชื่อ รู
 ้ว่าชั่วแล้วไม่ทำเด็ดขาด แม้จะได้ผลประโยชน์ทรัพย์สินเงิน
 ทอง หรือได้ความพอใจของผู้ปกครองบังคับบัญชา ที่

ตามใจเขาในทางผิด แต่ก็ไม่ยอมทำ เพราะกลัวบาป
 อายบาป และกลัวต่อความเสื่อมเกียรติด้วย เมื่อมี
 ศรัทธาเชื่อกรรมและผลของกรรมเด็ดขาดดังนี้แล้ว แม้
 กรรมชั่วนั้นจะได้ผลเป็นวิบากซึ่งตนปรารถนา ก็ไม่ดำ
 ริกระทำ เพราะเป็นห่วงคุณธรรมซึ่งเป็นสิ่งสำคัญจะ
 เสื่อมไป มีอายบาปกลัวบาปอยู่ และถ้าเป็นกรรมที่
 จะต้องทำด้วยความยากแค้นยาก ก็มีความพากเพียร
 พยายามที่จะทำ ถ้าทำแล้วจะเหน็ดเหนื่อยลำบาก
 ปานใดก็ไม่ครั้นคร้าม จึงสามารถพาตนข้ามพ้นทุกข์
 ยากเดือดร้อนคือความโง่เขลาความยากจนไปได้ ทำ
 คนให้เจริญด้วยข้อเดียวเกียรติคุณมีความประพฤติน
 คือศรัทธา ศรัทธาเป็นเหตุให้ประพฤติดีมีศีล และให้
 รุจาตละคือตละเกิดที่เกิดขึ้นกลุ้มใจ เช่นความ
 ยากมั่งอยากมียากมีหนามตำเหมือนเขา แต่จะให้
 พ้นเขาจะต้องประพฤติทุจริต เสียสละเสียสัจเสีย
 เกียรติแห่งตนแห่งวงศ์ญาติ มีความระอาใจ โขม

ของคน นั้นเป็นบัญญัติเหตุผล เป็นเหตุให้ดำทำใน
 ทางที่ถูกไม่ก่อด้วยอันตรายทั้งหลายดำไว้ในทางที่ผิด
 แม้จะถูกเคี่ยวเข็ญบังคับให้ทำก็ไม่ยอมทำ ย่อมเป็นผู้
 รักษาคนดีดัดตนมา อุตตัมมาปณิธิ คือความตั้งใจ
 ชอบน มีในผู้ใด ผู้นั้นยอมมช่อเดี่ยวเกียรติคุณอันรุ่ง
 เรืองพุ่งขจรไปไกล ว่าเป็นดั่งคัมภรชเป็นสมศักดิ์คย
 เป็นที่ไวเอนอเชื่อใจ เป็นผยอมดัดประโยชน์สุขของตน
 เพื่อด่วนรวม และจะอยุทโธนกเอบความค่อนรวบนับ
 ถอ เมื่อไปก็มผค่อนรวบถอ เมื่อกลับก็มผอาดยเดี่ยว
 ดาย เพราะไปก็เอนทำประโยชน์ตนด้วยการใช้ปัญญา
 อุตตัมมาปณิธิตั้งใจชอบ จึงเป็นเครื่องดังเดรัมิ
 ในปัจจุบัน ให้เป็นผู้มีความสุชความเจริญไม่ขาดสาย
 แต่ทำความดีดัดตนเพราะดูอำนาจก็เอดีไปในบางคราว
 ก็จะต้องเสียใจในภายหลัง และทำให้ความเจริญของ
 ตนซงกเพราะท่านว่า

หนังสือภาษา

นตฺถิ โธ เก รโห นาม ปาปกมฺมํ ปกฺขุพฺโต

ชั้นชดวาทดับสำหรับคนทำบาป ไม่มีในโลก

เมื่อทำบาปทำชั่วเขาแล้ว ตัวเองย่อมรู้และนึกถึง

เข้าแล้วใจก็ไม่สบาย เศร้าหมอง และถ้าไปถึงคน

อื่นด้วย ก็เสื่อมความเชื่อถือใจว่างใจ เป็นทรงเกยจ

ดหมิ่น กว่าเจตนาบาปของคนให้หมดไปได้ สร้าง

ความเชื่อถือใจว่างใจขึ้นอีกเป็นการยาก เพราะฉะนั้น

ทุกคนที่รักเกียรติ รักชื่อเสียงเกียรติยศตน จึงต้องเว้น

บาปทั้งในทิศบ้นและที่แจ้ง ความเป็นผู้เว้นบาปทั้งในทิศ

บ้นและที่แจ้งนั้นแต่ เป็นอติตตัมมาปณิธิ ความตั้งตน

ไว้ชอบ เป็นส่วนที่ป้องกันความเสื่อมไม่ให้มาถึงตน

และให้คงมีความเจริญสม่ำเสมอ แต่ถ้าต้องการให้

เจริญเพิ่มขึ้น หรือกลัวหนากต้องทำความดีให้มาก

หนา ความดีที่จะกลัวหนานั้น ขนอยแก่ความดีดัดคอ

จากะ การดัดนั้นก็ต้องใช้ปัญญาพิจารณาดีแล้วว่า

ความยอมอดศีลของเรานี้ เป็นประโยชน์เกื้อกูลและ

ความดีชแ่กชนเป็นอันมาก แม่เราจะได้ยทรัพย์สินเงิน
 ทอง ได้ยเดอดเนอประด์พความทุกขยาก แต่ผูนได้
 ความดีชเป็นอันมาก และเมื่อถึงคราวจำเอนจะตอง
 ดักระกยนัดทา ผูเช่นยอมได้ชอเดียงเกยรตคณงดงาม
 ด่มควรรจะเป็นบคคตเป็นหัวหน้าเป็นผูนวของชนทง-
 หตาย เพราะเป็นผูนบวในเหตุผลทางเจริญและทาง
 เลื่อม ผากชวตไวกมทมจตใจยอมดัระเพอประ
 โยชนคนอน ยอมปลอดภัย เพราะฉะนั้น ผตเป็นใหญ่
 เห็นคนทงประเทศ เช่นพระมหากษัตริยผทวงเกยรต
 ทงหตาย ทรงกตการกระทำรตอด้านอริราชค้ตรด้วย
 ไม่คำนึงถึงชีวิต ก็เพราะทรงเห็นเกยรตเป็นของมค่า
 ด่งกว่าชีวิต และคำนึงถึงประโยชน์สุขของเพอนมนุษย์
 ร่วมชาติเป็นใหญ่ จึงกล้าฝ่าพ้นภัยนตราย และก้ชนะ
 เพราะกล้าทำอะไรทำจริง ย่อมเด็ดขาด เป็นเหตุให้
 ครันควมยำเกรงของชนทงหตาย ฝ่ายคนชชดาดทำ
 อะไรไม่เด็ดขาด กตฉนนกตฉนอย ย่อมทำให้ชนทง

ให้นายเห็นว่าเป็นคนอ่อนแอ เลื่อมความเชื่องและ
 ไม่เคารพยำเกรง ผู้ใดจะต้องเป็นคนกล้าเป็นคนรอบ
 คอบ เป็นคนมีปัญญาหยั่งเห็นความจำเป็นในการตัดสิน
 แฉก ไม่ใช่ตัดสินโดยอคติหรือต้องการเด่น แต่ตัดสิน
 เพื่อเห็นแก่ประโยชน์ที่จะพึงได้คุ้ม หรือเกินกว่าที่ตัดสิน
 ชีวิตของคนไป ความตั้งใจชอบในด้านสร้าง ความ
 เจริญให้ก้าวหน้าชนอยู่กับจากระเบียบกฎหมายทั้ง ๒ ประ-
 การ อดีตล้มมาปณิธิทำมาแต่อดีตนั้นส่งผลให้ปรากฏ
 เป็นความล้มเหลวความเจริญในปัจจุบันทุกประการ ถ้าทุก
 คนที่ประสบกับความเจริญแล้ว จะพิจารณาการกระทำ
 ความประพฤติของคนถอยหลังออกไป ก็จะทำให้เรา
 ได้ทำคุณงามความดีมาโดยลำดับ เราจึงเจริญ เราเห็น
 เห็นอย่อย่างมากมายกว่าด้วยความขอมัดละ ความ
 เจริญจึงเป็นผลที่เกิดขึ้น เพราะเหตุนี้เห็นเหตุ และ
 ย่อมเป็นผู้มีจิตใจอาจหาญเบิกบาน เป็นผู้ฟังคนได้
 ไม่ต้องเกรงหรือต้องอาศัยบุญบารมีของท่านผู้ใดคุ้ม

ครอบงำกัน ความดีของคนดีพอที่จะป้องกันคนไม่ให้
 เกิดผลร้าย ไม่เป็นที่ต้องการของชนทั้งหลาย เพราะ
 ในโลกหรือในวงราชการ ย่อมต้องการคนดีคนฉลาด
 คนสามารถทำประโยชน์ได้ปรากฏอยู่ คนเช่นนั้นกว่า
 จะเกิดขึ้นได้แต่ละคนก็ต้องฝึกฝนคนเห็นดีเห็นงามดื่ปาก
 กรากกว่ามากมาย เมื่อได้แล้วก็หวงแหนเสียด้วย
 เพราะเป็นของหายาก เพราะฉะนั้น ผู้ทำคนให้ฉลาด
 สามารถไม่คำนึงถึงความเห็นดีเห็นงามดื่ปากกรากว่า
 มุ่งทำความเจริญให้แก่ราชการ จึงเป็นที่ต้องการ และ
 เสียขายนักหนา มนุษย์หรือบุคคลที่รู้จักทำตนให้ค่า
 สูง เป็นที่ต้องการของหมู่ ชื่อว่าเป็นผู้คงคนไวชอบ
 อย่างเด่น ซึ่งจะทำให้ตนอยู่ในฐานะที่จะเป็นประโยชน์
 ของเขาได้ ความเป็นผู้เด่นด้วยคุณงามความดีหรือ
 ด้วยการบำเพ็ญประโยชน์นั้น ย่อมต้องสร้างด้วยความ
 ดีเพิ่มเติมอยู่โดยลำดับจนตลอดมา ความดีที่สร้าง
 ต่มาตั้งแต่เดิม ตั้งแต่เป็นเด็กเป็นหนุ่มเป็นสาว เป็น

ทดลองจนจนถึงม้วยอายุตั้งนั้น ย่อมได้ผลดีต่อกันมา
 เพราะฉะนั้น ปุพเพกตปุญญตา กับอัครดัมมาปณิธิ
 ทั้ง ๒ ประการนี้จึงอยู่ด้วยกัน การทำความดีที่เป็น
 ปัจจุบันเป็นอัครดัมมาปณิธิ ความดีที่ท่านนั้นผ่านพ้นไป
 เป็นล่วงอดีต คือขณะที่ล่วงไปแล้วเป็นปุพเพกตปุญญ-
 ตา คือความดีที่ท่านทำไว้ก่อน ให้ผลดีต่อกันมาไม่
 ขาดสาย ในปัจจุบันนี้ อัครดัมมาปณิธิกับปุพเพ-
 กตปุญญตา ดัมพันธ์ดีต่อกันมา คือเป็นอดีตกับ
 ปัจจุบัน ฉะนั้น แม้ในชาติภพก่อน ๆ เราก็มีอัครดัมมา-
 ปณิธิและปุพเพกตปุญญตาดังกันเรื่อยมา เราจึงมา
 เกิดดี เกิดในถิ่นที่มั่งคั่งบริบูรณ์ มีโอกาสได้คบค้าสมาคม
 กับสัตบุรุษ ได้ประพฤติปฏิบัติชอบ ได้สร้างความดี
 ทั้งอดีตและปัจจุบัน นำคนให้มีความสุขความเจริญ
 เป็นทนายมนมบถของชนทั้งหลาย โดยเหตุนี้ จักร
 ทั้ง ๔ ประการนี้จึงต้องมีพร้อม คือต้องอยู่ในถิ่นที่มั่ง-
 คั่งบริบูรณ์ ต้องคบสัตบุรุษ ต้องตั้งตนไว้ชอบ และ

ปุพเพกคปญญา ^{๘๔}กัมตามคตตัมมาปณินา ^{๘๕}แต่
 การอยู่ในถิ่นที่คนคิดคดคบรชกต้องทำให้เป็นปัจจุบัน
 คบคตบรชกต้องมออยู่เด่มอเป็นปัจจุบัน ^{๘๖}คบคตบรช
 นนม ๒ ^{๘๗}ชน คออยู่โกตกับคตบรชอย่างหนึ่ง ^{๘๘}อีกอย่าง
 หนึ่งคอประพฤติกรรมของคตบรช ^{๘๙}แม้จะไม่คตคต-
 บรช ^{๙๐}เช่นองค์พระธัมมาธัมมพุทธเจ้าหนีพพานไปแล้ว
 แต่กรรมคำสอนของพระองค์ยังมี ^{๙๑}เรากคบกรรม
 ของท่าน ^{๙๒}คือนำมาประพฤติคตบรชชอบให้บริบูรณ์
 ทางกายทางวาจาและทางใจ ^{๙๓}ทำจิตตั้งใจให้บริบูรณ์
 ได้ ^{๙๔}ทำความประพฤติทางกายทางวาจาให้เป็นสุจริต
 เรากเป็นคตบรชผู้ประพฤติตั้งบระงับเรียบร้อยทางกาย
 วาจา ^{๙๕}คบกรรมของคตบรชง่ายกว่าคตคตคตบรช
 เพราะถ้าเราจะคบคตบรชอยู่เด่มอ ^{๙๖}เรากคบกรรมของ
 คตบรชแล้ว ^{๙๗}เรากคบคตเราเองซึ่งเป็นคตบรช ^{๙๘}ไม่
 ต้องไปตามหาคตบรชให้ลำบาก ^{๙๙}รวมความว่า
 คตคตตัมมาปณิน ^{๑๐๐}ก็คตว่าทำตนของตนเองให้เป็น

ด้บุรุษหรือเป็นคนตชนนเอง เมื่อเป็นคนดีแล้ว ก็
 ผลิตเป็นความดีความเจริญซึ่งคนดีจะพึงได้อยู่ทุกเวลา
 ไม่มีผิดพลาดเกิดขึ้น เพราะฉะนั้น ผู้ที่ปรารถนาความ
 เจริญแก่ตน จึงต้องเฝ้าคอยอยู่ในถิ่นที่มด้บุรุษ คบ
 ด้บุรุษ ประพฤติธรรมของด้บุรุษที่เรียกว่าตั้งตนไว้
 ชอบ และรักษาความดีของตนไว้ดมาเสมอ ให้มี
 ปุพเพกตปุญญาตดับคอกันเรื่อย เพื่อความเจริญไม่
 ขาดสาย

ด้บุรุษนั้น เมื่อว่าถึงอาการ ก็คือผู้ประพฤติสุจริต
 ในไตรทวาร เมื่อว่าถึงคุณธรรมก็ คือ ๑ วิสเท ๒ วิสส
 ๓ วิสจกต ๔ วิสจกประมาณคือพอดีพอควร ๕ วิสจกกาล
 ที่จะพึงทำประโยชน์ไม่ปล่อยให้กาลเวลาอันเป็นประ-
 โยชน์ด่วงไปเสียเปล่า ๖ วิสจกบริษัทคือชุมนุมชนที่ตนจะ
 พึ่งเข้าไปหา และจะพึงแต่งตั้งกิริยาจาและอัยาศัยให้
 เหมาะสม คือวิจฐานะของคนที่จะพึงนั่งพึงยืน ๗ วิสจ
 ๘ วิสจกบุคคลที่ยงหย่อน คือยังด้วยคุณงามความดี หรือ

หย่อนด้วยคุณงามความดีเลือกใช้คนให้เหมาะแก่กิจการ
 ที่ตนจะสร้างความสำเร็จ เมื่อมีคุณธรรมของดัตบุรุษ
 ๗ ประการนี้แล้ว ก็ย่อมเป็นดัตบุรุษ คือทำอะไร
 มีเหตุผล ไม่ทำโดยโมหะหรืออวิชา รู้จักตนว่าตนเป็น
 ดัตบุรุษ ย่อมเป็นอยู่ด้วยคุณธรรม รู้จักรักษาคุณ
 ธรรมของดัตบุรุษไว้ และถ้ายังบกพร่องด้วยคุณธรรม
 ข้อใด ก็เพิ่มเติมให้บริบูรณ์ขึ้น เห็นตนเป็นดัตบุรุษ
 บริบูรณ์

รู้จักประมาณคือรู้จักประมาณในการแสวงหาทรัพย์
 ในทางที่ชอบ รู้จักประมาณในการบริโภคแต่พอดีพอ
 ควร รู้จักประมาณในการได้การจ่าย ไม่ทำความ
 เดือดร้อนยุ่งยากให้เกิดขึ้น เพราะไม่รู้ประมาณคือพอ
 ดีพอควร น้อยประมาณ คำว่าประมาณคือพอดีนั้นเข้า
 กำกับในกิจการใด ย่อมรักษากิจการนั้นให้เป็นคุณ
 ไม่ให้เสียหายกลายเป็นโทษ รู้กับบริษัทคือชุมนุมชน
 ก็เป็นเหตุให้คนเข้าสมาคมกับเขาได้สนิทสนม ไม่เป็น

ผู้เคอะเขิน หรือตกคำหนักทีเดียวว่าไม่ร่ำร้อง วจก
 บุคคลความผดผืนชว ถ้าจะได้เอกเจณคนชวคบคนทก
 เป็นดัดบรุษ บ้องกนความเลื่อมไม่ไหมาถึงคน หรือ
 การงานของคนธรรมะของดัดบรุษน่มในผู้ใดจะเป็นคัว
 เราหรือคนอื่น กเป็นดัดบรุษเทากน เราเป็นดัดบรุษ
 เราธรรมะของดัดบรุษ แตงเราจงวจกเอกคนอื่นท
 เป็นดัดบรุษ ถ้าควของเราเองกไม่ได้เป็นดัดบรุษไม่ว
 ธรรมะของดัดบรุษ เรากเือกไมลก เพราะฉะนั้น จง
 คองเือกคบดัดบรุษเอง หรือให้ผอื่นเือกให้ เพอ
 ได้ศึกษาอบรมความธรรมะของดัดบรุษ

ผู้ทบริบูรณ์ด้วยคุณธรรม อันเป็นจกรคอตทจะพด
 ผันไปสู่ความเจริญน่น ย่อมเจริญทั้งในโลกแะใน
 ธรรม ไม่มีเวลาดกคำ เพราะฉะนั้น สัมเด็จพระผู้
 พระภาคเจ้าจงทรงประมวธธรรมทง ๔ ประการน พรอม
 ทงอันดังดี ตรว้เป็นนคมาถา ดังที่ไดยกไว้ ณ เบอง
 ตน ว่า

ปฏิรูป เวส เทเส อริยमितฺตกโร ลียา
 สมมาปณิธิสมปโน ปุพฺเพ ปุณฺณโกโต นโร
 ธณฺฑิ ธนํ ยโส กิตฺติ สฺสณฺเจตํภิกฺขุทาย

แปลความว่า นรชนพึงอยู่ในถิ่นที่เหมาะสม ค่อม
 ด้บริษ พึงทำด้บริษอันเป็นอารยชนนให้เป็นมิตร
 พึงเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยอัครดัดมาปณิธิ คือความคงคน
 ไว้ชอบ และพึงเป็นผู้มบญาคความคือนนกระทำใจแฉว
 นรชนผู้บริบูรณ์ด้วยจกกรรรม & ประการน ย่อม
 บรรลุบุตผลคค ธณฺฑิ ได้แก่ความเป็นผู้เจ็ดยวดดา
 รชบุรีในทางเจริญและทางเสื่อม คือเจริญปัญญา ธนํ
 คือเจริญด้วยทรัพย์สมบัติ ทงด้วิญญาณกทรพย์และ
 อวิญญาณกทรพย์ ซึ่งคนจะพึงหาได้ด้วยความประพฤ
 ติ และด้วยปัญญาความรู้ความฉลาดของคน ยศ คือ
 ชอเคียงเกียรติคุณ และความนับถือของชนทงหลาย
 คดอดจนถึงบริวารที่จะเป็นกำลังให้คนมีอานุภาพ
 ด้มารถทำงานการใหญ่เหลือบ่ากว่าแรงให้ด้เร็วได้

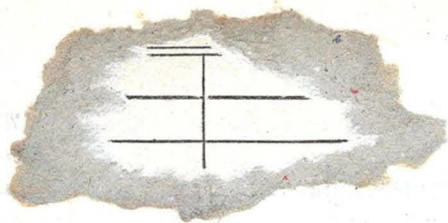
เป็นประโยชน์ส่วนรวม กิตติ ได้แก่ง่ายก็คือข้อเดียว
อันที่เพิ่งพูดไป คือกตินของสัตว์นั้นเอง สุข
คือความสุขกายสุขใจ อันเป็นผลเกิดแต่ความดี และ
ความประพฤติปฏิบัติ ตลอดจนถึงข้อเดียวเกี่ยวกับคุณ
นั้นทำให้มีใจคอเบิกบานสำราญใจ.

คนในโลกที่เจริญด้วยความรู้ความฉลาด มีความ
ประพฤติดี มีความสามารถประกอบการงานอันเป็น
ทางเจริญแห่งกายศรัทธาธรรมดี เป็นที่รักที่นับถือ
ของชนทั้งหลาย ในปัจจุบันชาติ จัดว่าเป็นผู้เจริญ
รุ่งเรืองไม่ตกต่ำ ก็เพราะประกอบด้วยคุณธรรม ๔ ประ
การ คือ อยู่ในถิ่นที่สมควร ที่เรียกว่าปฏิรูปเทศา
คมสัตว์นั้นคือคนดีที่เรียกว่า สปปริสุปลสว ทั้ง
ตนได้ชอบ คือประพฤติคนดีที่เรียกว่า อุตตสมมาปนิช
และมีความดีที่ตนได้ก่อสร้างสืบต่อมาทั้งในอดีตทั้งใน
ปัจจุบันไม่ขาดสาย ที่เรียกว่า ปุพเพกตปุณณตา
ธรรมทั้ง ๔ ประการนี้ มีนามว่าจก เพราะเป็นเครื่อง

พัฒน์นำบุคคลไปสู่ความเจริญโดยส่วนเดียว เพราะ
 ๕ ฉะนั้น ผู้หวังความเจริญแก่ตน จึงควรตั้งศีลธรรม ๔
 ประการ^๕ ให้มีบริบูรณ์ในตน ตามคำสอนของพระ-
 ทศพลดัมมาสัมพุทธเจ้า ตั้งแต่ดงมาด้วยประการ
 ๕ หนึ่ง ๑

ร. พ. มหามกุฏราชวิทยาลัย หน้าวัดบวรนิเวศ ๑ กรุงเทพฯ ๑
 นายพนิจ อู่สำราญ ผู้พิมพ์โฆษณา พ. ศ. ๒๔๘๘

พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย

หน้าวัดขจรนิเวศวิหาร

ถนนพระสุเมรุ อำเภอพระนคร

นายพินิจ อู่สำราญ ผู้พิมพ์โฆษณา

พ.ศ. ๒๔๙๘

